

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie V Wydział Gospodarczy, w składzie:

Przewodniczący:	SSR del. Maciej Rzewuski,
Protokolant:	sekr. sąd. Arkadiusz Koziół

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2017 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa Syndyka Masy Upadłości (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w O.

przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w O.

o zapłatę

I. uchyla wyrok zaoczny Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 24 kwietnia 2017 r., V GC 9/17, w zakresie pkt. I, w części dotyczącej świadczeń ubocznych w postaci odsetek i zasądza od pozwanego na rzecz powoda:

- odsetki umowne od kwoty 90.000 zł od dnia 20 marca 2012 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. w wysokości 12% rocznie, nie wyższej jednak niż odsetki maksymalne (art. 359 § 2¹ k.c.) oraz odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 90.000 zł od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości 24% rocznie, nie wyższej jednak niż odsetki maksymalne za opóźnienie (art. 481 § 2¹ k.c.),
- odsetki umowne od kwoty 70.000 zł od dnia 4 kwietnia 2012 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. w wysokości 12% rocznie, nie wyższej jednak niż odsetki maksymalne (art. 359 § 2¹ k.c.) oraz odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 70.000 zł od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości 24% rocznie, nie wyższej jednak niż odsetki maksymalne za opóźnienie (art. 481 § 2¹ k.c.),
- odsetki umowne od kwoty 120.000 zł od dnia 6 kwietnia 2012 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. w wysokości 12% rocznie, nie wyższej jednak niż odsetki maksymalne (art. 359 § 2¹ k.c.) oraz odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 120.000 zł od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości 24% rocznie, nie wyższej jednak niż odsetki maksymalne za opóźnienie (art. 481 § 2¹ k.c.),
- odsetki umowne od kwoty 70.000 zł od dnia 24 lipca 2012 r. do dnia 31 grudnia 2014 r. w wysokości 12% rocznie, nie wyższej jednak niż odsetki maksymalne (art. 359 § 2¹ k.c.) oraz odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 70.000 zł od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia zapłaty w wysokości 24% rocznie, nie wyższej jednak niż odsetki maksymalne za opóźnienie (art. 481 § 2¹ k.c.),

oddalając powództwo o zapłatę odsetek umownych w pozostałym zakresie,

II. utrzymuje wyrok zaoczny w pozostałej części w mocy,

III. przyznaje radcy prawnemu D. N. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie kwotę 7.200,00 (siedem tysięcy dwieście 00/100) złotych, powiększoną o należną stawkę podatku VAT, tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu.

/SSR del. Maciej Rzewuski/

ZARZĄDZENIE

1. odnotować,
2. za 21 dni, z wnioskiem o uzasadnienie lub apelacją.

O., dnia 16 października 2017 r.

/SSR del. Maciej Rzewuski/

Sygn. akt. V GC 9/17

UZASADNIENIE

Powód Syndyk Masy Upadłości (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w O. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) Sp. z o.o. w O. na swoją rzecz kwoty 350.000 złotych wraz z odsetkami umownymi (co do których żądanie sprostował na rozprawie sądowej w dniu 24 kwietnia 2017 r.):

- a) od kwoty 90.000 zł od dnia 20 marca 2012 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. w wysokości 12 % rocznie i od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości 24 % rocznie,
- b) od kwoty 70.000 zł od dnia 4 kwietnia 2012 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. w wysokości 12 % rocznie i od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości 24 % rocznie,
- c) od kwoty 120.000 zł od dnia 6 kwietnia 2012 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. w wysokości 12 % rocznie i od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości 24 % rocznie,
- d) od kwoty 70.000 zł od dnia 24 lipca 2012 r. do dnia 31 grudnia 2014 r. w wysokości 12 % rocznie i od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia zapłaty w wysokości 24 % rocznie.

Nadto, domagał się zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kosztów postępowania według norm przewidzianych.

W uzasadnieniu wskazał, że upadła Spółka zawarła z pozwanym cztery umowy pożyczek na łączną sumę 410.000 zł. Kwoty pożyczek zostały w całości wypłacone pozwanemu przelewami bankowymi. W każdej z umów pożyczek ustalono, że będzie ona oprocentowana w skali 1% miesięcznie, a w razie opóźnienia w zwrocie pożyczki – 24% w skali roku. Terminy zwrotu pożyczek zostały ustalone w umowach odpowiednio na: 31 grudnia 2014 r. i 31 grudnia 2015 r. Pozwany zwrócił jedynie kwotę 60.000 zł, która została zaliczona na poczet najstarszej z wymienionych pożyczek – z 19 marca 2012 r. Do zapłaty z tej umowy pozostała jeszcze kwota 90.000 zł, a łącznie z tytułu czterech pożyczek – suma dochodzona pozwem.

Powód nadmienił, że strony są powiązane osobowo i kapitałowo, gdyż upadła Spółka jest udziałowcem pozwanego, a S. S. udziałowcem obu tych Spółek. Dodatkowo wymieniony pełni w nich funkcję członka zarządu (vide: k.2-4).

Pozwany nie ustosunkował się do żądania pozwu, nie złożył też odpowiedzi na pozew. Powołał się jedynie na swój zły stan zdrowia (vide: k.39)

Wyrokiem zaocznym z dnia 24 kwietnia 2017 r., V GC 9/17, Sąd Okręgowy w Olsztynie uwzględnił powództwo w całości (vide: k.52).

W sprzeciwie od wyroku zaocznego pozwany wniósł o oddalenie powództwa. Wskazał, że umowy pożyczek za obie strony podpisał osobiście, co powoduje ich nieważność. Podniósł też, że błędnie ustalono odsetki, które powinny być ustawowe (vide: k.62).

Ustanowiony dla pozwanego w toku procesu pełnomocnik z urzędu podniósł, że roszczenie nie zostało udowodnione, bowiem do pozwu załączono kserokopie umów i wydruków bankowych. „Z ostrożności procesowej” wskazał, że umowy pożyczek z 3 kwietnia 2012 r. i 5 kwietnia 2012 r. winny zostać uznane za nieważne, gdyż zgodnie z art. 108 k.c. pełnomocnik nie może być drugą stroną czynności prawnej, której dokonuje w imieniu mocodawcy (vide: k.95-96).

W piśmie procesowym z dnia 11 września 2017 r. powód wyjaśnił, że domaga się od pozwanego zapłaty na swoją rzecz odsetek umownych: 1) o charakterze kapitałowym w wysokości 1 % miesięcznie od kwot jednostkowych wyszczególnionych w pozwie i 2) za opóźnienie w wysokości 24% rocznie od kwot jednostkowych wyszczególnionych w pozwie (prostując na rozprawie sądowej w dniu 9 października 2017 r. daty wymagalności dwóch kwot). Z pismem procesowym przedłożono potwierdzone za zgodność z oryginałem dokumenty załączone do pozwu, w tym umowy pożyczek i wydruki bankowe (vide: k.106-119).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 19 marca 2012 r. (...) Sp. z o.o. w O. (dalej jako: (...)) reprezentowane przez pełnomocnika A. S., zawarło z (...) Sp. z o.o. w O. (dalej jako: (...)) reprezentowanym przez prezesa zarządu S. S., umowę pożyczki kwoty 150.000 zł. Zwrot pełnej kwoty pożyczki ustalono na dzień 31 grudnia 2015 r. W § 4 umowy strony ustaliły, że w przypadku zwłoki w zwrocie pożyczki pożyczkobiorca ((...)) zapłaci odsetki w wysokości 24% w skali roku za każdy dzień zwłoki. Nadto ustalono, że oprocentowanie pożyczki wynosi 1% za każdy miesiąc, a odsetki są rozliczane po zakończeniu spłaty kapitału. Kwota wynikająca z umowy została wpłacona na rachunek bankowy (...).

(dowody: umowa pożyczki z dnia 19 marca 2012 r. – k.108, wyciąg z rachunku bankowego – k. 112-119)

W dniu 3 kwietnia 2012 r. (...) reprezentowane przez prezesa zarządu S. S. (z tym, że według treści umowy – przez pełnomocnika A. S.), zawarło z (...)reprezentowanym przez prezesa zarządu S. S., umowę pożyczki kwoty 70.000 zł. Zwrot pełnej kwoty pożyczki ustalono na dzień 31 grudnia 2015 r. W § 4 umowy strony ustaliły, że w przypadku zwłoki w zwrocie pożyczki pożyczkobiorca ((...)) zapłaci odsetki w wysokości 24% w skali roku za każdy dzień zwłoki. Nadto ustalono, że oprocentowanie pożyczki wynosi 1% za każdy miesiąc, a odsetki są rozliczane po zakończeniu spłaty kapitału. Kwota wynikająca z umowy została wpłacona na rachunek bankowy (...).

(dowody: umowa pożyczki z dnia 3 kwietnia 2012 r. – k.109, wyciąg z rachunku bankowego – k. 112-119)

W dniu 5 kwietnia 2012 r. (...) reprezentowane przez prezesa zarządu S. S. (z tym, że według treści umowy – przez pełnomocnika A. S.), zawarło z (...)reprezentowanym przez prezesa zarządu S. S., umowę pożyczki kwoty 120.000 zł. Zwrot pełnej kwoty pożyczki ustalono na dzień 31 grudnia 2015 r. W § 4 umowy strony ustaliły, że w przypadku zwłoki w zwrocie pożyczki pożyczkobiorca ((...)) zapłaci odsetki w wysokości 24% w skali roku za każdy dzień zwłoki. Nadto ustalono, że oprocentowanie pożyczki wynosi 1% za każdy miesiąc, a odsetki są rozliczane po zakończeniu spłaty kapitału. Kwota wynikająca z umowy została wpłacona na rachunek bankowy (...).

(dowody: umowa pożyczki z dnia 5 kwietnia 2012 r. – k.110, wyciąg z rachunku bankowego – k. 112-119)

W dniu 23 lipca 2012 r. (...) reprezentowane przez pełnomocnika A. S., zawarło z (...)reprezentowanym przez prezesa zarządu S. S., umowę pożyczki kwoty 70.000 zł. Zwrot pełnej kwoty pożyczki ustalono na dzień 31 grudnia 2014 r. W § 4 umowy strony ustaliły, że w przypadku zwłoki w zwrocie pożyczki pożyczkobiorca ((...)) zapłaci odsetki w wysokości 24% w skali roku za każdy dzień zwłoki. Nadto ustalono, że oprocentowanie pożyczki wynosi 1% za każdy miesiąc, a odsetki są rozliczane po zakończeniu spłaty kapitału. Kwota wynikająca z umowy została wpłacona na rachunek bankowy (...).

(dowody: umowa pożyczki z dnia 23 lipca 2012 r. – k.111, wyciąg z rachunku bankowego – k. 112-119)

(...)częściowo zwrócił pożyczkę z dnia 19 marca 2012 r., tj. kwotę 60.000 zł. Nie zwrócił natomiast żadnej z pożyczek udzielonych mu umowami: z 3 kwietnia 2012 r., z 5 kwietnia 2012 r. i z 23 lipca 2012 r.

(bezsporne)

Wspólnikami Spółki (...)są: Fundacja (...) oraz (...). Członkiem zarządu (...)jest S. S..

(bezsporne; odpis KRS – k.18-19, k.29-31, k.124-126)

Wspólnikiem i prezesem zarządu Spółki (...) jest S. S.. Od 30 listopada 2012 r. członkiem zarządu (...) był także M. K..

(bezsporne; notoria urzędowa – akta sprawy tut. Sądu o sygn. V GC 64/15; odpis KRS – k.21-24, k.120-123)

Postanowieniem z 13 lutego 2013 r., V GU 1/13, Sąd Rejonowy w Olsztynie ogłosił upadłość (...) Sp. z o.o. w O. obejmującą likwidację majątku dłużnika.

(bezsporne; odpis postanowienia sądowego – k.20)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo w zasadniczej części zasługiwało na uwzględnienie, oddaleniu podlegało jedynie żądanie zasądzenia odsetek umownych, które zostały ograniczone do wysokości odsetek maksymalnych.

Powyższy stan faktyczny ustalono w oparciu o dokumenty przedłożone przez powoda, których prawdziwość co do zasady nie była kwestionowana, a które zostały potwierdzone za zgodność z oryginałem przez występującego w sprawie profesjonalnego pełnomocnika.

Zgodnie z przepisem art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. W myśl § 2 przepisu umowa pożyczki, której wartość przekracza tysiąc złotych, wymaga zachowania formy dokumentowej.

Przedkładając cztery umowy pożyczek oraz wydruki bankowe strona powodowa wykazała zarówno fakt zawarcia kontraktów między (...)i (...), jak też wysokość udzielonych pozwanemu pożyczek i daty wymagalności każdej z kwot. Wprawdzie do pozwu załączono niepoświadczone za zgodność z oryginałem kopie dokumentów, to jednak na zarzut pozwanego zgłoszony w sprzeciwie od wyroku zaocznego, powód rzeczony dokumenty poświadczył w sposób prawem przewidziany.

Już z tej przyczyny teza pozwanego, jakoby roszczenie powoda nie zostało udowodnione z uwagi na załączenie kserokopii umów i wydruków bankowych, okazała się niezasadna.

Warto przy tym odnotować, że choć kopia dokumentu nie spełnia wymogów (określonych w art. 244 § 1 k.p.c.) uznania jej za dokument urzędowy, ani prywatny (nie zawiera podpisu, o jakim mowa w treści art. 245 k.p.c.), to jednak posłużenie się niepotwierdzoną kserokopią, uznawane jest za w pełni dopuszczalne na gruncie przepisów art. 244 § 1 i art. 245 k.p.c. Wydaje się, że posłużenie się kserokopią jako środkiem mającym posłużyć ustaleniu treści pisemnego dokumentu w sytuacji, gdy z przyczyn faktycznych uzyskanie dostępu do oryginału, wypisu lub odpisu funkcjonującego na prawach oryginału jest niemożliwe lub utrudnione, uznać należy za usprawiedliwione, a co za tym idzie prawnie doniosłe.

Poza tym, kserokopie mogą mieć także walor samodzielnego dowodu, co wynika z normy zredagowanej w art. 308 § 1 k.p.c. Mimo że w treści tego przepisu ustawodawca nie użył pojęcia kserokopii jako jednego z dowodów utrwalanych za pomocą stosownych urządzeń, to jednak regulacja wymienia pośród tego rodzaju dowodów fotokopię. Należy więc

zadać sobie pytanie, czym różni się fotokopia od kserokopii. Zdaniem Sądu Okręgowego, nie różni się ona niczym, gdyż jest to ten sam rodzaj dowodu wykonany tą samą metodą. Pomimo tego, że pojęcie kserokopii jest dziś bardziej popularne niż fotokopii, to z prawnego punktu widzenia, w przypadku dowodów reprodukcyjnych wykonanych cyfrowymi urządzeniami kopiująco-drukującymi mówimy raczej o fotokopii a nie kserokopii.

Sumując, w ocenie tut. Sądu, kserokopia posiada walor dowodowy. Można się spierać czy jest ona odpisem, któremu przyznamy znamię prawdziwości, dowodem reprodukcyjnym czy innym środkiem dowodowym. Niezależnie od przyjętej interpretacji, w każdym wypadku będzie ona mogła zostać uznana za „inny środek dowodowy” w rozumieniu art. 309 k.p.c. W świetle dzisiejszej praktyki sądowej, w której walor dowodowy przyznaje się także wydrukowi z poczty elektronicznej (wiadomość e-mail zawarta w wydruku komputerowym, nie jest przecież dokumentem w rozumieniu art. 244 k.p.c. i art. 245 k.p.c., natomiast może być uznana za inny środek dowodowy w rozumieniu art. 309 k.p.c.), nie można takiego waloru odmówić kserokopii tylko z tego powodu, że nie naniesiono na nią żadnych adnotacji o prawdziwości dokumentu, który został odwzorowany.

Za niezasadny uznano również podniesiony „z ostrożności procesowej” zarzut pozwanego, że zawarte między stronami dwie umowy pożyczek: z 3 kwietnia 2012 r. i z 5 kwietnia 2012 r. powinny zostać uznane za nieważne, gdyż zgodnie z przepisem art. 108 k.c. pełnomocnik nie może być drugą stroną czynności prawnej, której dokonuje w imieniu mocodawcy. Pełnomocnik pozwanego wskazał, że skoro w/w umowy za obie strony podpisała ta sama osoba – S. S., pełniący w obu Spółkach funkcje członka zarządu, to okoliczność ta skutkowałą ich nieważnością. W uzasadnieniu swojego zapatrywania pozwany powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2009 r., II CSK 41/09.

Odnosząc się do przedmiotowego zarzutu należy zważyć, że zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, faktycznie „nie można wykluczyć zastosowania art. 108 k.c. w sytuacji, w której dochodzi do czynności prawnej pomiędzy dwoma jednoosobowymi spółkami z o.o., których jedynym wspólnikiem jest ta sama osoba fizyczna, reprezentowanymi przez tego samego wspólnika, będącego zarazem jedynym członkiem zarządu obu spółek. W takiej sytuacji łatwo może dojść do kolizji interesów spółek i ewentualnych wierzycieli, a dokonywane czynności prawne mogą pozostać poza jakąkolwiek kontrolą”. Sąd Najwyższy podkreślił jednak stanowczo, że „nie ma podstaw, aby rozciągać stosowanie art. 108 k.c. na każdą sytuację, w której w składzie organów reprezentujących spółki pojawia się ta sama osoba fizyczna” (LEX nr 519933), czego strona pozwana wydatnie już nie dostrzegać.

W tym miejscu wymaga podkreślenia, że kwestia zastosowania przepisu art. 108 k.c. do osób prawnych była niejednokrotnie przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który w różnych stanach faktycznych uznawał za dopuszczalne stosowanie tej regulacji do osób prawnych. Należy przede wszystkim odwołać się do mającej moc zasady prawnej uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 1990 r., III CZP 8/90 (OSNC 1990, nr 10-11, poz. 124), w której dopuszczono możliwość stosowania w drodze analogii przepisów o pełnomocnictwie do działań podejmowanych w charakterze organu osoby pranej (por. uchwałę składu siedmiu sędziów SN z dnia 14 września 2007 r., III CZP 31/07, OSNC 2008, nr 2, poz. 14, wyroki SN z dnia 9 marca 1993 r., I CR 3/93, OSNC 1993, nr 9, poz. 165, i z dnia 23 marca 1999 r., II CKN 24/98, OSNC 1999, nr 11, poz. 187). Kwestia stosowania powołanego przepisu do osób prawnych jest sporna w doktrynie.

Nie wdając się w rozważania dotyczące spornej i skomplikowanej kwestii odnoszącej się do teorii organów osób prawnych i tego, czy można stawiać znak równości pomiędzy pełnomocnikiem i piastunem organu osoby prawnej trzeba podkreślić, że stosowanie określonego przepisu prawa przez analogię oznaczać może stosowanie wprost, stosowanie z modyfikacjami, bądź niestosowanie przepisu, w zależności od rodzaju stosunku prawnego, z jakim mamy do czynienia.

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie chodzi o czynność prawną dokonaną przez spółkę z członkiem jej zarządu, a więc o sytuację uregulowaną w art. 210 k.s.h. W doktrynie przyjmuje się, że możliwe jest stosowanie przez analogię art. 108 k.c. do sytuacji, w której ta sama osoba fizyczna, działając jako piastun organu (członek zarządu) dwóch spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, dokonuje czynności prawnej pomiędzy nimi, ponieważ takiej sytuacji nie reguluje art. 210 k.s.h., wyrażane są jednak także poglądy przeciwne.

Zdaniem Sądu Najwyższego, wyrażonym na kanwie sprawy o sygn. akt II CSK 41/09, nie można wykluczyć zastosowania art. 108 k.c. w sytuacji, w której dochodzi do czynności prawnej pomiędzy dwoma jednoosobowymi spółkami z o.o., których jedynym wspólnikiem jest ta sama osoba fizyczna. W takiej sytuacji łatwo może dojść do kolizji interesów spółek i ewentualnych wierzycieli, a dokonywane czynności prawne mogą pozostać poza jakąkolwiek kontrolą.

Z ustaleń dokonanych w sprawie wynika jednak, że zawierający umowy pożyczek (...) nie był spółką jednoosobową, gdyż jego współnikami były dwa różne podmioty, tj. Fundacja (...) i Spółka (...). Okoliczność ta w sposób jednoznaczny wynika z treści przedłożonych odpisów KRS pozwanego, a nadto nie była kwestionowana przez żadną ze stron na żadnym etapie postępowania.

Wbrew twierdzeniom pozwanego, nie ma podstaw do tego, aby stosowanie art. 108 k.c. rozciągać na każdą sytuację, w której w składzie organów reprezentujących spółki pojawia się ta sama osoba fizyczna. Trafnie wskazał Sąd Najwyższy, że w polskim systemie prawnym nie ma generalnego zakazu występowania różnego rodzaju powiązań pomiędzy spółkami kapitałowymi. Dopuszczalne są relacje pomiędzy spółką dominującą a spółką zależną (art. 4 § 1 pkt 4, § 3-5 k.s.h.) czy spółkami powiązаныmi (art. 4 § 1 pkt 5 k.s.h.). Spółki takie mogą wchodzić w stosunki prawne, dokonując różnych czynności prawnych (por. np. art. 7 § 1 k.s.h.). Nie ma także zakazu, aby w organach takich spółek zasiadały te same osoby fizyczne. Możliwe są zatem sytuacje, aby dokonywane były pomiędzy tak reprezentowanymi spółkami czynności prawne, przy zachowaniu wszakże takich możliwości kontrolnych, które ograniczają możliwość kolizji interesów między spółkami czy ich wierzycielami (taki mechanizm kontrolny przewiduje np. art. 211 k.s.h.).

W konsekwencji nie można podzielić zarzutu pozwanego, że będące przedmiotem oceny Sądu Okręgowego dwie z czterech umów pożyczek były nieważne z tej tylko przyczyny, że S. S. w granicach powierzonych mu kompetencji, reprezentował Spółkę pozwaną i Spółkę (...).

Nie negując powyższego, nawet przy założeniu, że w analizowanej sytuacji ma zastosowanie art. 108 k.c., in casu brak byłoby podstaw do podzielenia twierdzenia pozwanego o bezwzględnej nieważności tak zawartych umów pożyczek. W ocenie tut. Sądu, przepis art. 108 k.c. nie daje takiej podstawy, nie stanowią jej też regulacje art. 58 ani art. 39 k.c. Gdyby bowiem uznać, że S. S. nie mógł reprezentować (...) w umowie z pozwaną Spółką, bowiem doszłoby do dokonania czynności „z samym sobą”, to należałoby przyjąć, że (...) nie było właściwie reprezentowane, co rodziłoby skutek określony w art. 103 § 1 i 2 k.c. (tak również SN w wyroku z dnia 24 lipca 2009 r., II CSK 41/09, LEX nr 519933, i uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 14 września 2007 r., III CZP 31/07, OSNC 2008, nr 2, poz. 14). Wobec tego jednak, że pozwany ani w odpowiedzi na pozew, ani na dalszym etapie postępowania, tego przepisu i takich okoliczności faktycznych nie powołał, nie było podstaw (z braku stosownej inicjatywy stron) do prowadzenia postępowania dowodowego w tym kierunku.

Li tylko na marginesie warto odnotować, że nawet przy uznaniu, że umowy pożyczek z 3 i 5 kwietnia 2012 r. były nieważne (na którą to konstatację, jak wyżej zważono, nie pozwalają wyniki przeprowadzonego postępowania dowodowego), to pozwany byłby zobligowany do zwrotu powodowi pobranych pieniędzy na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Szersza analiza tego wątku, z uwagi na niezasadną tezę pozwanego o nieważności powołanych kontaktów, wydaje się zbędna.

Częściowo trafny okazał się natomiast zarzut pozwanego co do wysokości odsetek naliczonych przez stronę powodową. Mimo że twierdzenie pozwanego o zasadności naliczenia w rozważanym przypadku odsetek ustawowych w miejsce umownych nie przekonuje, to jednak trzeba zaznaczyć, że wysokość świadczeń ubocznych liczonych od kwot jednostkowych składających się na należność główną, nie może przekroczyć wysokości odsetek maksymalnych i odpowiednio wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie.

Orzekając o odsetkach Sąd Okręgowy miał także na uwadze, że z dniem 1 stycznia 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2015, poz. 1830). Ustawa ta zmieniła brzmienie zarówno przepisu art. 359 §

2 i 2¹ kc („odsetki ustawowe”), jak i przepisu art. 481 kc („odsetki ustawowe za opóźnienie”). W obu przypadkach określono maksymalną wysokość takich odsetek („odsetki maksymalne” – art. 359 § 2¹ kc i „odsetki maksymalne za opóźnienie” – art. 481 § 2¹ kc).

Uwzględniając powyższe należy przyjąć, że stronie powodowej przysługiwało prawo do naliczania odsetek umownych oraz odsetek umownych za opóźnienie w wysokości nie wyższej niż stopa odsetek maksymalnych i odpowiednio stopa odsetek maksymalnych za opóźnienie.

Zgodnie z przepisem art. 347 k.p.c. po ponownym rozpoznaniu sprawy sąd wydaje wyrok, którym wyrok zaoczny w całości lub części utrzymuje w mocy albo uchyla go i orzeka o żądaniu pozwu, bądź też pozew odrzuca lub postępowanie umarza.

Z uwagi na konieczność modyfikacji rozstrzygnięcia zaocznego w zakresie dotyczącym wysokości świadczeń ubocznych w postaci odsetek, przy uwzględnieniu dyspozycji art. 347 k.p.c. nie przewidującej możliwości wydania w takim przypadku orzeczenia reformatoryjnego, Sąd Okręgowy uchylił wyrok zaoczny z dnia 24 kwietnia 2017 r., V GC 9/17, w zakresie pkt. I, w części dotyczącej odsetek i zasądził od pozwanego na rzecz powoda odsetki umowne oraz odsetki umowne za opóźnienie od kwot i dat wyszczególnionych w pozwie, w wysokości nie wyższej jednak niż odsetki maksymalne i odpowiednio odsetki maksymalne za opóźnienie, oddalając powództwo o zapłatę odsetek umownych w pozostałym zakresie (przenosząc te wartości).

W pozostałej części, z przyczyn wcześniej opisanych, wyrok zaoczny został utrzymany w mocy.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Regulacja ta formułuje zasadę odpowiedzialności za wynik procesu oraz zasadę kosztów niezbędnych i celowych. Zgodnie z treścią tego przepisu strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi koszty procesu. Na koszty celowego dochodzenia praw złożyły się w przedmiotowym postępowaniu koszty zastępstwa procesowego powoda w kwocie 10.800 zł, obliczone według norm przepisanych.

Zastosowany w sprawie przepis art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych wydatkiem poniesionym tymczasowo przez Skarb Państwa nakazuje w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciążyć strony, przy odpowiednim stosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Skoro o poniesionych przez strony kosztach procesu sąd rozstrzygnął na zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu, to również wydatek poniesiony tymczasowo przez Skarb Państwa winien ostatecznie obciążać w całości pozwanego jako stronę, która uległa w sprawie w całości. W konsekwencji Sąd nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie kwotę 17.500 zł tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu, od obowiązku uiszczenia której powód został zwolniony.

O rygorze natychmiastowej wykonalności orzeczono na podstawie art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c. Zgodnie z przywołanym przepisem sąd z urzędu nada wyrokowi przy jego wydaniu rygor natychmiastowej wykonalności, jeżeli wyrok uwzględniający powództwo jest zaoczny.

W oparciu o regulację § 2 pkt 1 w zw. z § 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2016 r., poz. 1715) Sąd przyznał reprezentującemu pozwanego pełnomocnikowi z urzędu koszty udzielonej mu i nieopłaconej pomocy prawnej, w wysokości wynikającej z § 8 pkt 7 tego rozporządzenia.

/SSR del. Maciej Rzewuski/

ZARZĄDZENIE

1. odnotować,

2. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron,
3. za 14 dni lub z apelacją.

O., dnia 20 października 2017 r.

/SSR del. Maciej Rzewuski/